

Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία

Τόμ. 18, Αρ. 1 (2022)

Open Education: The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology

Ο θεσμός του Εκπροσώπου Περιοχής της Ένωσης Φοιτητών του Ανοικτού Πανεπιστημίου του Ηνωμένου Βασιλείου.

Ευαγγελία Μανούσου, Μιχάλης Κασούτας

doi: [10.12681/jode.29861](https://doi.org/10.12681/jode.29861)

Βιβλιογραφική αναφορά:

Ο θεσμός του Εκπροσώπου Περιοχής της Ένωσης Φοιτητών του Ανοικτού Πανεπιστημίου του Ηνωμένου Βασιλείου.

Ο Εκπρόσωπος της Ένωσης Φοιτητών της περιοχής της ηπειρωτικής Ευρώπης (2018-2020), Μιχάλης Κασούτας, μιλά για την πορεία και την εμπειρία του στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο του Ηνωμένου Βασιλείου

The role of the Area Association Representative for Continental Europe, Open University Students Association, UK

The Area Association Representative for Continental Europe (2018-2020) of the OU Students Association Michail Kasoutas, talks about his term and experience at the Open University of the United Kingdom

Συνέντευξη στην Ευαγγελία Μανούσου

Μιχάλης Κασούτας

A.Δ.Ι.Π.Π.Δ.Ε.

mkasout@hotmail.com

Ευαγγελία Μανούσου

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

manousoug@gmail.com

Εισαγωγή

Με αφορμή την πρόσφατη ανακοίνωση για την κατάταξη του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ) στην 8η θέση της παγκόσμιας κατάταξης των αμιγώς Ανοικτών Πανεπιστημίων, και στην 5η θέση μεταξύ των Ευρωπαϊκών Ανοικτών Πανεπιστημίων, προσβλέποντας στη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης στο ΕΑΠ, αλλά και τα 50 χρόνια της Ένωσης Φοιτητών του Ανοικτού Πανεπιστημίου του Ηνωμένου Βασιλείου (OU/UK), κρίθηκε ενδιαφέρουσα και σημαντική η μελέτη καλών πρακτικών άλλων Ανοικτών Πανεπιστημίων. Στο πλαίσιο αυτό, η συνέντευξη με έναν απόφοιτο του OU/UK, ο οποίος ήταν και για αρκετά χρόνια Εκπρόσωπος της Ένωσης Φοιτητών του για την περιοχή της ηπειρωτικής Ευρώπης, έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε πολλά και διαφορετικά επίπεδα. Τόσο ως μαρτυρία ενός αποφοίτου του OU/UK για την πορεία και την εμπειρία του στο Πανεπιστήμιο, όσο και ως μαρτυρία ενός εκπροσώπου των φοιτητών του, όπου παρουσιάζει τις αγωνίες και τους αγώνες τους για τη θεσμική διαχείριση τους από το ίδιο το Ίδρυμα.

Οι εξ αποστάσεως σπουδές σε ένα Ανοικτό Πανεπιστήμιο είναι μια απαιτητική διαδικασία, με πολλές ιδιαιτερότητες με τις οποίες πρέπει να εξοικειωθούν οι φοιτητές/τριες προκειμένου η συμμετοχή τους να είναι ποιοτική και αποτελεσματική.

Το Open University του Ηνωμένου Βασιλείου (OU/UK), για να υποστηρίξει τους/τις φοιτητές/τριες στη μαθησιακή διαδικασία, διατηρεί τη φοιτητική ένωση η οποία μεταξύ άλλων έχει και τον ρόλο της εκπροσώπησης των φοιτητών ηπειρωτικής Ευρώπης.

On the occasion of the recent announcement for the ranking of the Hellenic Open University (HOU) in the 8th place of the world ranking of purely Open Universities, and in the 5th place among the European Open Universities, looking forward to the improvement of the quality of education in the HOU, but also the [OU Students Association's](#) 50th Anniversary, it was considered interesting and important to study the good practices of other Open Universities. In this context, the interview with an OU/UK graduate, who for several years was Representative of the OU Students Association, *Open University UK*, is particularly interesting at many different levels. Both as a testimony of an OU/UK graduate about his studies and experience at the University, and as a testimony of his term as a representative of the students, where he presents their difficulties, stress, and struggles for having their voice heard at an institutional level. Distance learning at an Open University is a demanding process, with many peculiarities with which students must familiarize themselves in order to have effective and successful studies. .

The OU/UK, in order to support students in the learning process, amongst others, maintains the student Association which, has a student leadership team that includes a role for the representation of students living in Continental Europe.

1η Ερώτηση: *Κύριε Κασούτα σπουδάσατε στο Open University της Μεγάλης Βρετανίας, πώς και γιατί κάνατε την επιλογή του συγκεκριμένου Πανεπιστημίου;*

Απάντηση Μ.Κ.: Πάντοτε ήθελα να κάνω περισσότερες σπουδές στην ψυχολογία, αν και στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης τόσο στις προπτυχιακές όσο και στις μεταπτυχιακές μου σπουδές υπήρχαν πολλά μαθήματα ψυχολογίας. Σκεφτόμουν να δώσω κατατακτήριες εξετάσεις στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών για κάποιο πρόγραμμα ψυχολογίας, αλλά δεν το αποφάσιζα. Ανασταλτικός παράγοντας για εμένα ήταν η αγωνία μου για το πώς θα μπορούσα να τα καταφέρω, να παρακολουθώ τα μαθήματα, τις εργαστηριακές και τις πρακτικές ασκήσεις καθώς είχα ήδη ξεκινήσει να εργάζομαι. Επιπλέον είχα ξεκινήσει και την εκπόνηση της διδακτορικής διατριβής μου και βίωνα αυτό που αποκαλούν “writer’s block”, δηλαδή μία φάση επιβράδυνσης της συγγραφής, όπου σταματάς να αισθάνεσαι δημιουργικός και δεν μπορείς να προχωρήσεις. Χρειάζόμουνα κάποιου είδους εξωτερική βοήθεια, κάτι για να ανακτήσω τη χαμένη μου δημιουργικότητα και να μπω ξανά σε τροχιά συγγραφής.

Και ενώ βρισκόμουν σε αυτή την κατάσταση και αναζητούσα ένα καλό πανεπιστήμιο για να σπουδάσω ψυχολογία, βρέθηκα μπροστά σ’ένα περίπτερο για να αγοράσω ένα περιοδικό για τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, καθώς πάντοτε μου άρεσαν οι νέες τεχνολογίες. Στο τεύχος αυτό έτυχε να έχει ειδικό αφιέρωμα, με συνοδευτικό CD, στις εξ αποστάσεως σπουδές, περιγράφοντας τις δυνατότητες που ανοίγονταν στη νέα εποχή με την αξιοποίηση των υπολογιστών και του διαδικτύου. Διαβάζοντας το ένθετο συνειδητοποίησα για πρώτη φορά ότι θα μπορούσα να σπουδάσω στο ήδη ξακουστό Αγγλικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Ενθουσιάστηκα με την ιδέα να βιώσω τη διαδικασία της εξ αποστάσεως διδασκαλίας ώστε να σχηματίσω προσωπική άποψη.

Έτσι ακολουθώντας τους συνδέσμους και τις πληροφορίες, διαπίστωνα ότι θα γινόταν στην Αθήνα και συγκεκριμένα στο Κολωνάκι μία παρουσίαση για υποψήφιους φοιτητές

του Open University από εκπρόσωπό του που ζούσε τότε στην Ελλάδα. Πήγα σε εκείνη τη συνάντηση και αρκετά γρήγορα πείστηκα ότι ήταν το πλέον κατάλληλο για την περίπτωσή μου, καθώς γνώριζα αρκετά καλά αγγλικά και τα δίδακτρα τότε, ήταν σε πολύ λογικές τιμές για το βιοτικό επίπεδο στην Ελλάδα.

Επέλεξα το Open University ανάμεσα σε πολλά άλλα για δύο κύριους λόγους: ήταν από τα πρώτα και περισσότερο οργανωμένα πανεπιστήμια σε αυτόν τον τομέα με πολύ υψηλές αξιολογήσεις, ειδικά από τους σπουδαστές του και έπειτα διότι ήταν σε χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης τότε, κάτι που θεωρούσα ότι θα με διευκόλυνε στην αναγνώριση των σπουδών μου στην Ελλάδα.

2^η Ερώτηση: *Με ποιον τρόπο ξεκίνησαν οι σπουδές σας εκεί; Ποια ήταν τα πρώτα βήματα;*

Απάντηση Μ.Κ.: Ξεκίνησα να σπουδάζω με το OU/UK το 2005 χρονιές που άνθιζε, όπως ήδη είπα, η προσφορά εξ αποστάσεως σπουδών από διάφορα πανεπιστήμια. Αρχικά πήρα ένα μάθημα, με αρκετά οικονομικά δίδακτρα, για λόγους καθαρά δοκιμής. Το μάθημα αυτό δεν συνδεόταν με κανένα πτυχίο, δεν ήταν δηλαδή τμήμα κάποιου Προγράμματος Σπουδών αλλά απευθύνονταν σε όσους είχαν αποσυνδεθεί από την ακαδημαϊκή διαδικασία αρκετό καιρό. Ήταν δηλαδή ένα μάθημα καθαρά προπαρασκευαστικό με τον τίτλο “Start writing essays (A172)” και το πραγματοποιούσε κάποιος πριν ξεκινήσει τις σπουδές του στο OU/UK. Ενθουσιάστηκα από τον τρόπο που παρουσιαζόταν το μάθημα, το εκπαιδευτικό υλικό, τις δραστηριότητες και την γενικότερη υποστήριξη.

Το μάθημα αυτό με βοήθησε να πάρω την τελική απόφαση για τις σπουδές μου στο OU/UK. Μόλις το ολοκλήρωσα άρχισα να σπουδάζω ψυχολογία με μερική φοίτηση (part-time) από το 2006 έως το 2013, που ολοκλήρωσα τις σπουδές μου.

3^η Ερώτηση: *Μετά την ολοκλήρωση των σπουδών ψυχολογίας, συνεχίσατε και με άλλες σπουδές στο OU/UK;*

Απάντηση Μ.Κ.: Βέβαια. Συνέχισα να παίρνω κατά καιρούς μεμονωμένα μαθήματα παραμένοντας ενθουσιώδης φοιτητής του OU/UK και θαυμαστής για την γενικότερη προσφορά του και το κοινωνικό και ακαδημαϊκό έργο του. Πλέον συνεχίζω να “σπουδάζω” με κάποια μαθήματα που διατίθενται δωρεάν από την πλατφόρμα OpenLearn (<https://www.open.edu/openlearn/>) η οποία είναι καλή επιλογή για κάποιον που θα ήθελε να πάρει μία γεύση από το ποιοτικό υλικό του OU/UK χωρίς όμως την υποστήριξη και τη διαδικασία που έχει ένα κανονικό μάθημα με δίδακτρα.

4^η Ερώτηση: *Μετά από τόσο μακρόχρονες σπουδές στο OU/UK, πώς θα περιγράφατε την φοίτησή σας εκεί; Ποια ήταν κατά τη γνώμη σας τα θετικά και ποια τα δύσκολα στοιχεία της φοίτησης σας εκεί; Ποια στοιχεία σας φάνηκαν ενδιαφέροντα;*

Απάντηση Μ.Κ.: Πολλοί έχουν την εσφαλμένη αντίληψη ότι οι εξ αποστάσεως σπουδές είναι “υποδεέστερες” και λιγότερο απαιτητικές ακαδημαϊκά σε σχέση με τις “δια ζώσης” σπουδές. Δεν υπάρχει μεγαλύτερη ψευδαίσθηση από αυτήν. Οι σπουδές στο OU/UK ήταν εξαιρετικά απαιτητικές, παρά το γεγονός ότι είχα ήδη σπουδές σε μεταπτυχιακό

επίπεδο στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Εδώ θα ήθελα να κάνω μία παρένθεση και να πω ότι για τις σπουδές μου στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης είμαι εξίσου ευγνώμων και υπερήφανος και πραγματικά δεν θα ήθελα μέσα στον ενθουσιασμό μου για τις εξ αποστάσεως σπουδές μου να παραγνωρίσω τη σημασία που έχουν οι δια ζώσης σπουδές μου.

Παρόλο, όμως, που οι σπουδές που είχα ήδη κάνει με είχαν βοηθήσει ήδη να κατακτήσω πολλές ακαδημαϊκές δεξιότητες, που άλλοι φοιτητές χωρίς παρόμοια εκπαίδευση θα έκαναν πολύ κόπο να κατακτήσουν, έφτασα πολλές φορές στα όριά μου. Ήταν απολύτως απαραίτητο να αφιερώω πολύωρη και συστηματική μελέτη σε εβδομαδιαία βάση για να ανταποκριθώ στις απαιτήσεις του προγράμματος εκπαίδευσης. Επιπλέον, όποτε πλησίαζε η παράδοση κάποιας εργασίας (και υπήρχαν αρκετές κατά τη διάρκεια κάθε μαθήματος), δεν έλειπαν και τα ξενύχτια. Καρπός βέβαια, των προσπαθειών αυτών ήταν οι αρκετά υψηλοί βαθμοί, ιδιαίτερα αν λάβει κανείς υπόψη του ότι έγγραφα εργασίες σε μία γλώσσα που δεν ήταν η μητρική μου και στις συνεχείς αξιολογήσεις των μαθημάτων. Ακόμη να επισημάνω ότι οι τελικές εξετάσεις ήταν εξαιρετικά δύσκολες και οι βαθμοί σε αυτές ήταν συχνά αρκετά χαμηλότεροι, συγκριτικά με τις υψηλές αξιολογήσεις των γραπτών εργασιών κατά τη διάρκεια των μαθημάτων.

5η Ερώτηση: *Σκεφτήκατε ποτέ να εγκαταλείψετε τις σπουδές σας;*

Απάντηση Μ.Κ.: Πολλές φορές περνάει η σκέψη από το μυαλό του φοιτητή να εγκαταλείψει αυτήν την υπερπροσπάθεια που γίνεται όχι στο χαλαρό πλαίσιο μιας φοιτητικής ζωής, αλλά στα απαιτητικά πλαίσια μιας επαγγελματικής και για κάποιους και οικογενειακής ζωής. Απαιτείται πολλή οργάνωση και αφιέρωση. Σταματάς να ασχολείσαι με το ποδόσφαιρο και κάθε χαλαρή δραστηριότητα και μονοπωλεί το μυαλό σου το μάθημα και πώς θα απαντήσεις στις ερωτήσεις της επόμενης γραπτής εργασίας.

6η Ερώτηση: *Σε αυτή την πορεία είχατε υποστήριξη από το ΟΥ/ΥΚ και αν ναι τι είδους;*

Απάντηση Μ.Κ.: Ναι. Ευτυχώς. Η υποστήριξη που προσφέρει το ΟΥ/ΥΚ στους φοιτητές του είναι πραγματικά εξαιρετική. Για παράδειγμα, δυσκολεύεσαι με τη βιβλιογραφική αναζήτηση στην ψηφιακή βιβλιοθήκη; Υπάρχει δωρεάν “μάθημα” που “τρέχει” διαρκώς ώστε να εκπαιδεύεις στις αντίστοιχες δεξιότητες. Το ίδιο ισχύει κι αν δεν ξέρεις να κάνεις καλές ηλεκτρονικές αναζητήσεις στο διαδίκτυο ή αν χρειάζεσαι βοήθεια για τον τρόπο που γράφονται οι βιβλιογραφικές παραπομπές στο χ σύστημα που απαιτεί κάποιο μάθημα. Βέβαια, για πολλούς φοιτητές μεγάλη πρόκληση είναι να ανταποκριθούν στα δίδακτρα, παρόλο που το πανεπιστήμιο προσφέρει κάποιες διευκολύνσεις. Αυτό έγινε αντιληπτό σε όλους μας όταν ακρίβυναν, για λόγους που δεν έχει νόημα αυτή τη στιγμή να αναφέρω, τα δίδακτρα στα πανεπιστήμια στο Ηνωμένο Βασίλειο και όλοι αρχίσαμε να δυσκολευόμαστε να ανταποκριθούμε οικονομικά. Ευτυχώς το πανεπιστήμιο μας έδωσε “μεταβατικά δίδακτρα” διαφορετικά νομίζω ότι δεν θα κατάφερα να ολοκληρώσω τις σπουδές μου.

Βέβαια πρέπει να επισημάνω και τη μεγάλη πρόκληση της “μοναξιάς” και της “απομόνωσης” που αισθάνεσαι από τους υπόλοιπους φοιτητές, πρόκληση που η δραστηριοποίηση με τη φοιτητική ένωση άμβλυσε κατά πολύ.

7^η Ερώτηση: *Ήσασταν για χρόνια Εκπρόσωπος της Τοπικής Ένωσης Φοιτητών για την Ευρώπη του Ανοικτού Πανεπιστημίου του Ηνωμένου Βασιλείου (Area Association Representative for Continental Europe, Open University UK). Μπορείτε να μας εξηγήσετε σύντομα τι ακριβώς είναι αυτός ο ρόλος; Ποιες είναι οι αρμοδιότητες του;*

Απάντηση Μ.Κ.: Η εμπλοκή μου με τη φοιτητική ένωση δεν έγινε αμέσως. Παρά το γεγονός ότι από το πρώτο πακέτο με βιβλία που έλαβα από το ΟΥ/UK βρήκα την έντυπη έκδοση του περιοδικού της φοιτητικής ένωσης, έκανα μερικά χρόνια να συνειδητοποιήσω ότι υπήρχε παράρτημα τότε στην Ελλάδα που ήταν αρκετά ενεργό, με αρκετά μέλη, και συχνές συναντήσεις στην Αθήνα. Η εμπλοκή μου με τη φοιτητική ένωση ήταν σταδιακή και γινόταν παράλληλα με τις σπουδές μου. Ξεκίνησα ως απλό μέλος που πήγαινε, όμως, στις συναντήσεις του παραρτήματός του, εν συνεχεία έγινα γραμματέας και τηρούσα τα πρακτικά στα Αγγλικά αυτών των συναντήσεων. Αργότερα ανέλαβα να οργανώνω αυτές τις συναντήσεις ο ίδιος. Όταν καταργήθηκαν τα παραρτήματα και θεσπίστηκε ο ρόλος του εκπροσώπου περιοχής Νότιας Ευρώπης και ηπειρωτικής Ευρώπης, σκέφτηκα να βάλω υποψηφιότητα και εκλέχθηκα.

Οι ρόλοι του εκπροσώπου Νότιας Ευρώπης, που διετέλεσα το 2014-2016, και ηπειρωτικής Ευρώπης, που διετέλεσα το 2018-2020, είναι παρόμοιοι καθώς ο τελευταίος αντικατέστησε τον πρώτο, αυξάνοντας την περιοχή ευθύνης για τον ρόλο. Η περιοχή ευθύνης του εκπροσώπου Ευρώπης αφορούσε ολόκληρη την ηπειρωτική Ευρώπη εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας (που είχαν δικούς τους εκπροσώπους), ενώ η λέξη “ηπειρωτική” δεν είναι ακριβής καθώς συμπεριλαμβάνονταν στην περιοχή ευθύνης μου και νήσοι-κράτη όπως η Κύπρος και η Μάλτα καθώς και μεγάλα νησιά που ανήκουν σε Ευρωπαϊκές χώρες (π.χ. Κρήτη, Σικελία κτλ).

Θα πρέπει, επίσης, να διευκρινίσω ότι η περιοχή ευθύνης αφορά τη γεωγραφική περιοχή της Ευρώπης και όχι μόνο τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως πολύ συχνά κάποιοι λανθασμένα πιστεύουν, αν και η πλειονότητα των φοιτητών ζούσε σε χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πιθανότατα επειδή το βιοτικό επίπεδο σε αυτές τις χώρες τους επέτρεπε να πληρώνουν τα απαιτούμενα δίδακτρα.

Κύρια αρμοδιότητα του συγκεκριμένου ρόλου είναι η εκπροσώπηση των φοιτητών που σπούδαζαν εξ αποστάσεως στο Open University, και ζουν σε κάποια από τις χώρες της Ευρώπης. Ως εκπρόσωπος ήμουν πρόσωπο επαφής της φοιτητικής ένωσης για τους φοιτητές που εκπροσωπούσα με το ΟΥ/UK. Οι φοιτητές μπορούσαν να επικοινωνήσουν μαζί μου για τα διάφορα ζητήματα που αντιμετώπιζαν στις εξ αποστάσεως σπουδές τους, με έμφαση στις ειδικές περιστάσεις και συνθήκες που βίωναν εξαιτίας του γεγονότος ότι σπούδαζαν ζώντας στην υπόλοιπη Ευρώπη κι όχι στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Εντούτοις, ο ρόλος δεν αφορούσε μόνο προβλήματα και ζητήματα που κάθε φορά ανέκυπταν, αλλά αποσκοπούσε και στην ανάπτυξη επικοινωνίας, στη γνωριμία με τη φοιτητική ένωση και στην ενημέρωση των πρωτοετών φοιτητών. Κορυφαία στιγμή του ρόλου ήταν η συμμετοχή με δικαίωμα ψήφου στην Κεντρική Εκτελεστική Επιτροπή (Central Executive Committee), όπου λαμβάνονταν σημαντικές αποφάσεις για τη φοιτητική ένωση, αλλά γινόταν και διαβούλευση με το Open University για κάθε επικείμενη σημαντική αλλαγή. Στο πλαίσιο της διαβούλευσης αυτής με τους φοιτητές ερχόντουσαν όλες οι καινοτόμες δράσεις του πανεπιστημίου (ακόμα και εμπιστευτικά έγγραφα) προκειμένου να υπάρχει ανατροφοδότηση από τους φοιτητές. Θεωρώ ότι ο ρόλος μου εκεί ήταν καίριος υπό την έννοια ότι ήμασταν ελάχιστοι αυτοί που είχαμε

βιώματα σπουδών με το Open University εκτός Ηνωμένου Βασιλείου και η εμπειρία μας αυτή σε συνδυασμό με όσα είχα πληροφορηθεί από την επικοινωνία μου με άλλους φοιτητές, που ζούσαν στην Ευρώπη, ήταν πολύ σημαντική. Υπήρχε και το κουραστικό κομμάτι του ρόλου που ήταν τα ταξίδια αστραπή στο Ηνωμένο Βασίλειο καθώς και οι εκθέσεις, που έπρεπε τακτικά να γράφω, μέρος μιας αναπόφευκτης συνακόλουθης γραφειοκρατίας. Τουλάχιστον 4 φορές μέσα στη χρονιά (συχνά και περισσότερο) έπρεπε να πηγαίνω στο Milton Keynes στην Αγγλία, ενώ κάθε φορά έπρεπε να αναφέρω γραπτά όλα όσα είχαν συμβεί σε κάθε μεσοδιάστημα. Επίσης, στο πλαίσιο του ρόλου συμμετείχα σε διάφορες ομάδες εργασίας, επιτροπές και συμβούλια που ασχολούνταν με διάφορα θέματα ακόμα και με πειθαρχικά ζητήματα φοιτητών σε σχέση με τη συμπεριφορά τους στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της φοιτητικής ένωσης.

8η Ερώτηση: *Θα λέγατε ότι ο ρόλος του εκπροσώπου είναι ένα είδος μέντορα;*

Απάντηση M.K.: Αν μέντορας σημαίνει τον σύμβουλο και φίλο που δρα ως πνευματικός οδηγός και καθοδηγητής, θα έλεγα εν μέρη “ναι”. Βέβαια κύριος ρόλος του εκπροσώπου είναι να φέρει τον φοιτητή σε επαφή με τη φοιτητική ένωση κι εν συνεχεία σε ενεργή συμμετοχή μέσα σ’ αυτήν. Αυτός είναι ο πρωταρχικός ρόλος. Μέσα στην φοιτητική ένωση θα βρει ο κάθε φοιτητής φίλους και τον “μέντορά” του, αν ψάχνει φυσικά κάτι τέτοιο. Στην περίπτωση του δικού μου ρόλου νομίζω αναπτύχθηκαν μερικές καλές φιλίες και υπήρξε περισσότερο ανταλλαγή εμπειριών. Έπειτα είναι και η εξ αποστάσεως επικοινωνία, που δεν είναι το ίδιο ζεστή και ζωντανή όπως η δια ζώσης, και τώρα που το σκέφτομαι ξανά, οι περισσότερες από αυτές τις φιλίες είχαν κι ένα κομμάτι δια ζώσης επικοινωνίας. Συχνά φοιτητές με πλησίαζαν για να μάθουν είτε από τις δικές μου εμπειρίες, είτε από τις εμπειρίες που γνώριζα από άλλους φοιτητές. Νομίζω, όμως, ότι δε φτάναμε στο βάθος της πνευματικής καθοδήγησης και της στενής διαπροσωπικής σχέσης που υπάρχει με έναν μέντορα. Θυμάμαι πως και στη δική μου περίπτωση υπήρξε ένα πρόσωπο που προηγήθηκε από εμένα στον ρόλο και με ενέπλεξε ενεργά με τη φοιτητική ένωση βοηθώντας με σημαντικά στο να αναλάβω με τη σειρά μου την ευθύνη αυτή. Υπό αυτήν την έννοια κι εγώ πρώτος είχα τη “μέντορά” μου.

9^η Ερώτηση: *Πώς επιλέγεται ο Εκπρόσωπος της Τοπικής Ένωσης Φοιτητών για την Ευρώπη του Ανοικτού Πανεπιστημίου του Ηνωμένου Βασιλείου;*

Απάντηση M.K.: Δημοκρατικά με ψηφοφορία και κατόπιν ανοιχτής συζήτησης. Δεν ξέρω αν το έχω τονίσει ήδη αρκετά, αλλά ο διάλογος και η δημοκρατία είναι βαθιά ριζωμένες στην κουλτούρα και την οργάνωση τόσο του ΟΥ/UK όσο και της ένωσης φοιτητών του ΟΥ/UK. Αρχικά ορίζεται ένα διάστημα που οι φοιτητές του ΟΥ/UK έχουν δικαίωμα να δηλώσουν υποψηφιότητα. Εν συνεχεία ξεκινάει η “προεκλογική” θα λέγαμε περίοδος, στην οποία ο κάθε υποψήφιος και σε σχέση πάντα με τις αρμοδιότητες της κάθε θέσης, αφού δώσει ένα μικρό βιογραφικό, δηλώνει (άλλοτε με κείμενο, άλλοτε με ένα μικρό βίντεο) ποιο είναι το όραμά του και πώς σκοπεύει να προάγει τη φοιτητική ένωση από τον ρόλο που επιθυμεί να καταλάβει. Κατά τη διαδικασία οι ψηφοφόροι έχουν δικαίωμα να υποβάλλουν ερωτήσεις, συνήθως ασύγχρονα σε φόρουμ, σχετικά με τα καθήκοντα του κάθε ρόλου τις οποίες οι συνυποψήφιοι καλούνται να απαντήσουν. Ακολουθεί ηλεκτρονική ψηφοφορία από την οποία εκλέγονται οι εκπρόσωποι.

10η Ερώτηση: *Με πόσους/ες φοιτητές/τριες του Ανοικτού Πανεπιστημίου του Ηνωμένου Βασιλείου συνεργαστήκαμε με ποιους τρόπους και ποιες ήταν οι χώρες προέλευσής τους;*

Απάντηση Μ.Κ.: Ανοιχτό σε ανθρώπους, σε μέρη, σε μεθόδους και ιδέες (“open to people, places, methods and ideas”). Αυτό είναι το μότο του ΟΥ/UK και πράγματι έχει οδηγήσει στη δημιουργία ενός πολυπολιτισμικού πανεπιστημίου ενώ φοιτητές του ζουν σε χώρες σε όλο τον κόσμο. Βέβαια παραμένει γεγονός ότι η πλειονότητα των φοιτητών προέρχεται από το Ηνωμένο Βασίλειο. Επίσης, πολλοί φοιτητές του ΟΥ ανήκουν σε ομάδες πληθυσμού που είναι ευάλωτες στο να βιώσουν αποκλεισμό τόσο από την κοινωνική όσο και από την ακαδημαϊκή και μετέπειτα επαγγελματική ζωή ή αποτελούν μειονότητες. Μου είναι δύσκολο να απαριθμήσω τους φοιτητές με τους οποίους έχω επικοινωνήσει στο πλαίσιο της δραστηριοποίησης μου με την φοιτητική ένωση. Πάρα πολλοί από το Ηνωμένο Βασίλειο και πάρα πολλοί από την Ελλάδα, με τους οποίους είχα και δια ζώσης επικοινωνία. Έπειτα ήταν η ασύγχρονη επικοινωνία η οποία γινόταν είτε μέσω εργαλείων που προσέφερε το ίδιο το πανεπιστήμιο (π.χ. moodle) είτε στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ειδικά τα τελευταία χρόνια. Ο κύριος όγκος των φοιτητών με τους οποίους ήρθα σε επικοινωνία ήταν από Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία και Γερμανία. Κάποιοι, επίσης, από Βρυξέλλες. Βέβαια ο συνολικός αριθμός των φοιτητών που ήρθαν σε αλληλεπίδραση μαζί μου ήταν μόνο ένα πολύ μικρό κλάσμα των φοιτητών της αρμοδιότητας μου. Οι περισσότεροι φοιτητές σπουδάζουν ενώ παράλληλα εργάζονται κι αυτό τους αφήνει ελάχιστο χρόνο για δραστηριοποίηση με τη φοιτητική ένωση.

11η Ερώτηση: *Με ποιους τρόπους και σε ποια θέματα χρειάστηκε να τους βοηθήσετε;*

Απάντηση Μ.Κ.: Όπως ήδη σας είπα οι περισσότεροι φοιτητές συνδυάζουν την εργασία με τις σπουδές, οι οποίες απαιτούν συστηματική και πολύωρη ενασχόληση και μελέτη, ενώ πολλές φορές έχουν και οικογένεια, με αποτέλεσμα να απομένει ελάχιστος χρόνος για άλλου είδους δραστηριοποίηση. Αυτό σημαίνει ότι θα επικοινωνήσουν με την ένωση μόνο όταν αντιμετωπίζουν κάποιου είδους πρόβλημα. Τις περισσότερες φορές τα προβλήματα έχουν να κάνουν με ειδικές περιστάσεις που αντιμετωπίζουν (προβλήματα υγείας, ειδικές ανάγκες κτλ.) και ψάχνουν να δουν πού θα απευθυνθούν στο πανεπιστήμιο για να πάρουν την απαραίτητη βοήθεια. Παρομοίως, επικοινωνούν για ζητήματα επικοινωνίας με τον καθηγητή που τους έχει ανατεθεί, και για καθυστερήσεις στη διόρθωση των γραπτών τους. Έπειτα για τους φοιτητές της Ευρώπης ερωτήσεις για τις εξετάσεις και ειδικές περιστάσεις ανάλογα με τις χώρες διαβίωσης. Βέβαια κορυφαία ζητήματα για τους φοιτητές της Ευρώπης ήταν το Brexit και οι συνέπειές του στις σπουδές τους και, φυσικά, ζητήματα αναγνώρισης του πτυχίου τους στις διάφορες χώρες διαβίωσής τους. Όταν η επικοινωνία δεν γινόταν στο πλαίσιο κάποιου προβλήματος που αντιμετωπίζαν, αλλά γινόταν σε διάφορες ευκαιρίες, που παρείχε η φοιτητική ένωση είτε δια ζώσης είτε διαδικτυακά, η συζήτηση περιστρεφόταν γύρω από τα μαθήματα, τρόπους μελέτης, στρατηγικές για να κρατάει κανείς σημειώσεις, τους διδάσκοντες και όλα όσα απασχολούν τον μικρόκοσμο ενός φοιτητή, που θέλει να επιτύχει στις σπουδές του. Φυσικά δεν έλειπαν και θέματα γενικότερου πολιτικού, κοινωνικού και αθλητικού ενδιαφέροντος στα πλαίσια της κοινωνικοποίησης.

12^η Ερώτηση: Ποιο ήταν το βασικό ερέθισμα που σας έκανε να ασχοληθείτε με την ένωση; Σίγουρα έχετε βιώσει σημαντικές εμπειρίες. Θα θέλατε να μοιραστείτε μαζί μας αυτές τις εμπειρίες και περιπτώσεις που ξεχωρίζετε και θεωρείτε ότι ο ρόλος σας ήταν κρίσιμος για την εξέλιξη των σπουδών των φοιτητών;

Απάντηση Μ.Κ: Νομίζω ότι θα ήταν υπερβολικό να πω ότι έπαιξα καθοριστικό ρόλο σε οτιδήποτε. Όπως σας είπα το ΟΥ έχει δημοκρατικές διαδικασίες και δεν είναι ποτέ “ενός ανδρός αρχή”. Παρόλα αυτά υπάρχουν δύο-τρία σημεία που θα ήθελα να ξεχωρίσω.

Το πρώτο αφορά τον καιρό που δραστηριοποιούμουν στο πλαίσιο του ελληνικού παραρτήματος -τότε- της φοιτητικής ένωσης. Υπήρχαν φοιτητές που αντιμετώπιζαν την απόρριψη της αντιστοίχισης του πτυχίου τους από τον ΔΟΑΤΑΠ, οι οποίοι μας έλεγαν ότι η αιτιολογία απόρριψής τους ήταν αβάσιμη και ότι γινόταν διάκριση ανάμεσα στα εξ αποστάσεως πτυχία και τα πτυχία των πανεπιστημίων, που παρέδιδαν μαθήματα διαζώσης. Καθώς άκουγα τις ιστορίες των φοιτητών τότε πρότεινα να θεμελιώσουμε το αβάσιμο των αιτιάσεων με επίσημες επιστολές από θεσμικούς φορείς του Ηνωμένου Βασιλείου, ώστε να αναγκάσουμε σε αναγνώριση των πτυχίων. Πραγματικά, λοιπόν, δημιουργήθηκε μια άτυπη ομάδα και συντάχθηκε μία επιστολή (μαζί με τα συνοδευτικά αποδεικτικά έγγραφα) προς τον ΔΟΑΤΑΠ. Μετά από λίγο καιρό έμαθα επιτράπηκε η αντιστοίχιση πτυχίων του Αγγλικού Ανοιχτού Πανεπιστημίου, όχι μόνο με το ΕΑΠ, αλλά και με πανεπιστήμια που προσέφεραν διαζώσης σπουδές (φοιτητές μου έστειλαν σχετικό απόσπασμα πρακτικού του 2009). Αυτό θεωρήθηκε τότε μεγάλη επιτυχία -δεν ξέρουμε βέβαια σε ποιο βαθμό οφείλεται η επιτυχία αυτή στην επιστολή που συντάχθηκε- η οποία δυστυχώς νομίζω ότι διήρκεσε πολύ λίγο καθώς αρκετά γρήγορα έμαθα ότι επανήλθε η αναγνώριση πτυχίων σε αντιστοίχιση μόνο με τίτλους που προσφέρει το ΕΑΠ. Η αντιστοίχιση των πτυχίων του ΟΥ με το ΕΑΠ είναι μια προκρούστεια κλίνη η οποία περιορίζει το πραγματικά μεγάλο εύρος πτυχίων και σπουδών που προσφέρει το ΟΥ/UK με μέτρο τις δυνατότητες και την προσφορά πτυχίων του ΕΑΠ που δεν έχει την ίδια ανάπτυξη (και δικαιολογημένα ίσως αφού είναι πολύ πρόσφατη η ίδρυσή του σε σχέση με το ΟΥ/UK, που είναι από τα πρώτα στον κόσμο που προσέφεραν εξ αποστάσεως σπουδές). Βέβαια, η ενημέρωση που είχα ήταν από τους φοιτητές, ενώ συνεχώς αλλάζουν τα πράγματα σχετικά με την αναγνώριση τίτλων σπουδών κι εγώ έχω χάσει την επαφή μου με τις εξελίξεις, οπότε αρκετά από αυτά που ανέφερα μπορεί πλέον να μην ισχύουν ή να μην είναι ακριβή.

Έπειτα ήταν η έντονη -σχεδόν εμμονική- πίεση που ασκούσα προς τη φοιτητική ένωση και κατ' επέκταση προς το ΟΥ/UK να ασχοληθεί και να κοιτάξει σε βάθος το ζήτημα της αναγνώρισης των πτυχίων, ξεκινώντας από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εν συνεχεία παντού. Δεν ήταν μόνο προσωπικό μου ενδιαφέρον, αλλά απαίτηση πολλών φοιτητών που ερχόντουσαν να “ακουμπήσουν” πάνω μου το πρόβλημά τους ψάχνοντας να βρουν κάποια λύση. Τα πτυχία του Open χαίρουν μεγάλης εκτίμησης στον ιδιωτικό τομέα, όταν όμως έρχεται η ώρα της δημόσιας διοίκησης, τα προβλήματα κλιμακώνονται και πολλές φορές γίνονται ανυπέρβλητα. Τα ζητήματα αναγνώρισης των πτυχίων μπορεί να μη λύθηκαν, καθώς είναι ένα εξαιρετικά πολύπλοκο ζήτημα η αναγνώριση πτυχίων, αλλά αυτό που τελικά έγινε ως αποτέλεσμα των προσπαθειών μου -και υποψιάζομαι των παραπόνων πολλών φοιτητών και κυρίως αποφοίτων- να υπάρχει πια για τους διεθνείς φοιτητές πληροφόρηση για τις πιθανές δυσκολίες που μπορεί να ανακύψουν στις προσπάθειες αναγνώρισης του πτυχίου τους με παρακίνηση να κοιτάξουν τους κανόνες

που ισχύουν για την αναγνώριση πτυχίων στη χώρα που ζουν. Αυτό είναι πολύ σημαντικό διότι πλέον οι φοιτητές ξέρουν εξ' αρχής και δεν έρχονται προ εκπλήξεως μετά το τέλος των σπουδών τους.

Τέλος, ο τελευταίος ρόλος μου ως εκπρόσωπος φοιτητών Ευρώπης συνέπεσε με τη δύσκολη περίοδο του Brexit. Φυσικά δεν μπορούσα να κάνω κάτι γι' αυτό, αλλά ήταν μία πολύ κρίσιμη περίοδος και κλήθηκα να ανταποκριθώ με έγκαιρη και έγκυρη ενημέρωση σχετικά στους φοιτητές της Ευρώπης που ανησυχούσαν για ζητήματα αναγνώρισης πτυχίων, επαγγελματικών δικαιωμάτων, διδάκτρων, εξετάσεων κτλ. Ήταν μία πολύ μεγάλη πρόκληση στην οποία έχω την αίσθηση ότι ανταποκρίθηκα με μεγάλη επιτυχία στο βαθμό που οι περιστάσεις το επέτρεπαν.

13η Ερώτηση: Ποιες προτάσεις θα είχατε να κάνετε στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο με βάση την εμπειρία σας;

Απάντηση M.K.: Πρόκειται για μία δύσκολη ερώτηση διότι παρόλο που αισθάνομαι πλούσιος σε παραστάσεις, ερεθίσματα, γνώσεις και εμπειρίες από τις σπουδές μου με το ΟΥ/UK και τη δραστηριοποίησή μου με τη φοιτητική ένωση, δεν γνωρίζω τόσο καλά το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, ώστε να διαμορφώσω συγκεκριμένες προτάσεις. Σίγουρα θα πρότεινα να αναδείξει και να αξιοποιήσει τη φοιτητική ένωση ως σημαντικό παράγοντα διαβούλευσης αλλαγών και αποφάσεων. Η φοιτητική ένωση στις εξ αποστάσεως σπουδές έχει να διαδραματίσει έναν πολύ σημαντικό ρόλο σπάζοντας την απομόνωση που πολλοί φοιτητές βιώνουν, δίνοντας ευκαιρίες κοινωνικοποίησης και παρέχοντας χρήσιμες οδηγίες και συμβουλές στους φοιτητές. Επίσης, δεν κρύβω ότι έχω ενθουσιαστεί με τις άκρως δημοκρατικές και διαλογικές διαδικασίες που βίωσα και θα έλεγα ότι το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο μόνο να κερδίσει έχει από ένα τέτοιο άνοιγμα στους φοιτητές και κατ' επέκταση στην κοινωνία. Είναι πολύ σημαντικό πέρα από το τυπικό “καταστατικό ίδρυσης” της φοιτητικής ένωσης να διαμορφωθεί κι ένα κείμενο εν είδη “εσωτερικού κανονισμού” στο οποίο όχι μόνο θα τίθενται όρια και κανονισμοί, αλλά θα διαμορφώνεται και το πνεύμα που θα πρέπει να διέπει τη φοιτητική ένωση και την επικοινωνία και συνεργασία των φοιτητών. Επίσης, θα πρέπει να παρέχει τα υλικά μέσα, στέγαση, υποδομές και χρηματοδότηση στην φοιτητική ένωση για να λειτουργεί αποτελεσματικά. Αυτά τα χρήματα δεν είναι “πεταμένα”, κάθε άλλο αποτελούν μία σοβαρή επένδυση. Η φοιτητική ένωση συνδράμει τους φοιτητές με αποτέλεσμα να μην εγκαταλείπουν τις προσπάθειές τους και περισσότεροι να επιτυγχάνουν τους στόχους τους. Αυτό είναι ένα θετικό πρόσημο που το κερδίζει το πανεπιστήμιο, καθώς και την ικανοποίηση των φοιτητών που αυξάνει σημαντικά. Πολλοί φοιτητές κάνουν σπουδές όχι για να αποκτήσουν έναν τίτλο σπουδών ή για να αποκτήσουν επαγγελματικά δικαιώματα αλλά για άλλους λόγους. Υπάρχουν π.χ. οι φοιτητές που βιώνουν αποκλεισμό στη ζωή τους για διάφορους λόγους (ειδικές ανάγκες, ψυχολογικά προβλήματα, εγκλεισμός σε σωφρονιστικά καταστήματα) και η φοιτητική ένωση μπορεί να προσφέρει σημαντική βοήθεια στην κοινωνικοποίησή τους. Υπάρχουν φοιτητές που πάσχουν από ανίατες ή θανάσιμες ασθένειες και οι σπουδές εκεί έχουν παρηγηροτικό ρόλο που ενισχύεται σημαντικά μέσα από την παράλληλη δράση της φοιτητικής ένωσης. Νομίζω ότι το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο έχει ήδη αρχίσει να έχει μία αντίστοιχη μεταμορφωτική δράση για τη ζωή πολλών ανθρώπων που αντιμετωπίζουν διάφορες δυσκολίες στη ζωή τους κάτι που βρίσκω συγκλονιστικό και

συγκινητικό συνάμα. Όταν γνωρίζεις τις ιστορίες αυτών των ανθρώπων που αγωνίζονται και σπουδάζουν κάτω υπό εξαιρετικά αντίξοες συνθήκες και πολλές φορές ανυπέβλητες δυσκολίες αισθάνεσαι πολύ μικρός μπροστά τους για τα όσα έχεις μέχρι τώρα επιτύχει ενώ παράλληλα θαυμάζεις το μέγλειο και τη δύναμη της ψυχής τους. Είναι αυτό το τελευταίο που με κάνει ιδιαίτερα ένθερμο υποστηρικτή των εξ αποστάσεως σπουδών και είναι οι ιστορίες αυτών των φοιτητών που “γεμίζουν” την ψυχή μου και μου δίνουν δύναμη όταν αντιμετωπίζω δυσκολίες.

Σύντομο βιογραφικό Δρ. Μ. Κασούτα

Ο Μιχαήλ Κασούτας είναι διορισμένος εκπαιδευτικός στη δημόσια πρωτοβάθμια εκπαίδευση με απόσπαση ως επιστημονικό προσωπικό στην Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε. (Αρχή Διασφάλισης Ποιότητας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση). Επιπροσθέτως είναι Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό στο Πανεπιστήμιο της Λευκωσίας. Είναι αριστούχος πτυχιούχος του Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης (Π.Τ.Δ.Ε.) του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου (Ε.Κ.ΠΑ) καθώς και κάτοχος πτυχίου ψυχολογίας από το Αγγλικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο του Ηνωμένου Βασιλείου. Είναι κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος Σπουδών στην «Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική» από το Π.Τ.Δ.Ε. του Ε.Κ.ΠΑ. όπου συνέχισε τις σπουδές του με υποτροφία του Ι.Κ.Υ. και ανακηρύχθηκε διδάκτορας με θέμα: «Αξιολόγηση και εκπαίδευση: το μοντέλο αξιολόγησης της στοχαστικοκριτικής σκέψης». Έχει ολοκληρώσει το Πρόγραμμα Ειδίκευσης στη Συμβουλευτική και τον Προσανατολισμό της Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε. Το 2010, μετά από πρόταση της πρεσβείας των Η.Π.Α., συμμετείχε και ολοκλήρωσε το κορυφαίο πρόγραμμα επαγγελματικής ανταλλαγής του Στέιτ Ντιπάρτμεντ (International Visitor Leadership Program - IVLP) με θέμα την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Σχολική Εκπαίδευση στις Η.Π.Α. Έχει, επίσης, υπηρετήσει ως εκπαιδευτικός σύμβουλος στο Γραφείο της Ειδικής Γραμματέως Ενιαίου Διοικητικού Τομέα Θεμάτων Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Εκπαίδευσης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού, Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και Αποκέντρωσης, κ. Αθηνάς Λινού, κατά το σχολικό έτος 2012-2013. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν: την εκπαιδευτική αξιολόγηση, την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, τον κριτικό αναστοχασμό, την κριτική σκέψη, τις κονστрукτιβιστικές διδακτικές προσεγγίσεις, τη συμβουλευτική, την ιστορία και τη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών καθώς και την αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία και τη μάθηση.